

T.C.
ULAŞTIRMA, DENİZCİLİK VE HABERLEŞME BAKANLIĞI
Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

Sayı : 29156034-402.11/E.1324 -12461
Konu : MERS-CoV Hastalığı

10/09/2015

- İlgi : a) T.C. Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumunun 06.07.2015 tarih ve 13588366/134.99/380 sayılı yazısı,
b) T.C. Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumunun 25.08.2015 tarih ve 13588366/134.99/501 sayılı yazısı.

Günümüzde uluslararası seyahatin artması halk sağlığı acil durumlarının ülkeler arasında yayılımını da attırmakta, uluslararası giriş noktalarından olan havalimanlarında ve uluslararası uçuşlarda önlem alınmasını gerektirmektedir.

Güncel tehdit olan MERS-CoV Hastalığı, şiddetli solunum yolu hastalığına neden olan ve 2012 yılının Eylül ayında ilk defa Suudi Arabistan'da ortaya çıkan bir virüsün yol açtığı hastalık olup dünyada artarak görülmeye devam etmektedir. Uyarılara dikkat edilmemesi halinde ölümlere yol açabilme riski vardır. Bu risk Dünya Sağlık Örgütü ve Sağlık Bakanlığımız tarafından tüm yönleriyle sürekli değerlendirilmektedir. Buna göre şu an için Sağlık Bakanlığımızın belirtilen uyarılarına uymak şartıyla etkilenen ülkelere seyahat etmekte sakınca yoktur. Ancak Orta Doğu ve Güney Kore'ye seyahat edecek olan yolcuların bu bölgelerde MERS-CoV varlığından haberdar olmaları gerekmektedir.

Halk sağlığı acil durumları multidisipliner ve multisektörel işbirliği ile ortak tedbirler alınmasını gerektiren durumlardır.

Ülkemiz hava taşıma işletmeleri başta Suudi Arabistan olmak üzere, Birleşik Arap Emirlikleri, Katar, Umman, Ürdün, Kuveyt, Bahreyn, Yemen, Lübnan, Güney Kore ve İran'a yapacakları ve bu bölgelerden gerçekleştirdikleri uçuşlarda vatandaşlarımızı MERS-Cov Hastalığından korumak amacıyla;

- 1) Yer hizmetleri personeli ve uçuş ekiplerini yazımız ekinde yer alan bilgi notlarını kullanarak MERS-CoV Hastalığı hakkında bilgilendirmelidir.
- 2) Gerekli durumlarda kullanılmak üzere kişisel koruyucu ekipmanları temin ederek hazır bulundurmalıdır. (Eldiven, önlük, cerrahi maske, N95 maske, yüz koruyucu, gözlük, bone, alkol bazlı el dezenfektanı)

1 / 8

Gazi Mustafa Kemal Bulvarı No:128/A 06570 Maltepe ANKARA
Telefon Nu: (0312) 203 62 99, Belgegeçer Nu: (0312) 215 70 22
e-posta: kadir.eren@shgm.gov.tr, İnternet adresi: www.shgm.gov.tr

Bilgi için:
Dr. Kadir EREN
Hava Sağlık Birimi-Uçuş Tabibi

Bu belge 5070 sayılı kanuna göre elektronik imzalıdır. Evrak Kaynak Doğrulama İçin 'http://www.shgm.gov.tr' adresini ziyaret ediniz.

915767677

T.C.

ULAŞTIRMA, DENİZCİLİK VE HABERLEŞME BAKANLIĞI
Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

- 3) Gerekli durumlarda kullanılmak ve doldurulmasını sağlamak üzere “Halk Sağlığı Yolcu İletişim/Bilgi Kartı (Public Health Passenger Locator Card)”nı temin ederek hazır bulundurmalıdır.
- 4) Yer hizmetleri personeli check-in ve yolcuların uçağa yönlendirilmeleri esnasında, kabin ekibi üyeleri ise yolcuların uçağa kabulü ve uçuş sırasında herhangi bir yolcuda hastalık belirti ve bulgularının olup olmadığına dair gözlemde bulunmalıdır.
- 5) Yolcular, riskli bölgelerden dönüş yolunda uçak içi anonslar ile “**Özellikle 5 ile 14 gün içerisinde öksürük, ateş, nefes darlığı gibi belirtilerin olması halinde muhakkak sağlık kuruluşuna gitmeleri gerektiği ve riskli bölgelere seyahat ettiklerini belirtmelerinin önemli olduğu**” hususunda bilgilendirilmelidir.
- 6) T.C. Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumu ve Türkiye Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğünce hazırlanan broşür, dergi ve benzeri bilgilendirme araçlarını temin ederek MERS-CoV hastalığı belirtileri ve bu gibi durumlarda alınması gereken tedbirler konusunda yolcuları bilgilendirilmelidir.
- 7) Şüpheli bir durumla karşılaşıldığında;
 - a. Kabin amiri ve kaptan pilot acilen bilgilendirilmeli ve zaman kaybedilmeden ilgili önlemler alınmalıdır.
 - b. Mümkün ise yerden ve/veya uçakta bulunan tıbbi personelden destek alınmalıdır. Bu durumda ekip üyeleri ilgili tıbbi personelin direktiflerine göre hareket etmelidir.
 - c. Eğer herhangi bir tıbbi destek alınamıyorsa; eğer uçakta ilgili bölümde son iki sıra boşaltılabiliyorsa hasta bu bölüme alınarak diğer yolculardan izole edilmelidir. Yolcunun kalktığı koltuğun dezenfekte edildiğinden emin olunmadığı sürece başka yolcular tarafından kullanılmasına izin verilmemelidir.
 - d. Başka bir gereklilik olmadığı sürece hasta yolcu ile yalnız bir kabin görevlisi ilgilenmeli ve tercihen hasta ile ilgilenecek kabin görevlisi uçuşun başından beri söz konusu yolcunun bulunduğu kısımda görev alan kabin görevlisi olmalıdır.
 - e. Mümkünse tuvaletlerden birisi yalnız hasta yolcunun kullanımına ayrılmalıdır. Mümkün değil ise hasta yolcunun her kullanımından sonra tuvalet ve lavabo dezenfekte edilmelidir.
 - f. Hasta yolcunun N95 maske takması sağlanmalı, maske nemlendiğinde değiştirilmeli, değiştirilen maske kesinlikle tekrar kullanılmamalı ve kullanılmış maskeye dokunulduğunda eller dezenfekte edilmelidir.
 - g. Hasta yolcu maske takmıyor veya maske takmayı reddediyorsa ilgili kabin görevlisi ve hasta yolcuya bir metreden daha fazla yaklaşacak herkes N95 maske takmalıdır. İşletme maskelerin kullanılması ile ilgili olarak uçuş ekibi üyelerinin gerekli bilgilendirilmelerini sağlamalıdır.

2 / 8

Gazi Mustafa Kemal Bulvarı No:128/A 06570 Maltepe ANKARA
Telefon Nu: (0312) 203 62 99, Belgegeçer Nu: (0312) 215 70 22
e-posta: kadir.eren@shgm.gov.tr, İnternet adresi: www.shgm.gov.tr

Bilgi için:
Dr. Kadir EREN
Hava Sağlık Birimi-Uçuş Tabibi

Bu belge 5070 sayılı kanuna göre elektronik imzalıdır. Evrak Kaynak Doğrulama İçin 'http://www.shgm.gov.tr' adresini ziyaret ediniz.

915767677

T.C.

ULAŞTIRMA, DENİZCİLİK VE HABERLEŞME BAKANLIĞI
Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

- h. Vücut sıvıları ile temas olması söz konusu olsun olmasın ilgili kabin ekibi üyesi N95 maske, koruyucu gözlük, yüz koruyucu, sıvı geçirmez önlük, tek kullanımlık kalın latex eldiven kullanmalıdır. İlgili kabin ekibi üyesi koruyucu kişisel ekipmanlar ile uçak içerisinde dolaşmamalı sadece hasta yolcu ile temas etmelidir.
- i. Kişisel koruyucu ekipmanlar kurallara uygun bir şekilde sırasıyla giyilmeli (önlük, maske, gözlük, yüz koruyucu, bone ve eldiven) ve çıkarılırken sırasıyla (eldiven, önlük, gözlük, yüz koruyucu, maske, bone) çıkarılmalıdır.
- j. Hava aracı içerisinde başka bir bölüme geçilecek olursa kişisel koruyucular uygun şekilde çıkartılarak, sıvı geçirmez ağız kilitli poşet içerisinde diğer yolcuların temas etme ihtimali olmayan bir alana konulmalıdır. Eller su ve sabun ile yıkanmalıdır. Ellerin temizlenmesi için alkol bazlı el dezenfektanı kullanılabilir. Hasta yolcu ile tekrar temas gerektiğinde aynı önlemler yeniden alınmalıdır.
- k. Kullanılmış tüm malzemeler (eldivenler, maskeler, yastıklar ve battaniyeler vs.) mümkünse biyolojik tehlikeli maddeler için özel üretilmiş çantalarda (biohazard bag); bu mümkün değilse üzerinde biyolojik tehlike olduğuna ilişkin etiket bulunan kapalı plastik çantalarda muhafaza edilmelidir. Bu çantalar ilgili halk sağlığı birimine teslim edilmelidir.
- l. Hastayla beraber seyahat eden diğer yolculara benzer şikayetlerinin olup olmadığı sorulmalıdır.
- m. Tüm yolcuların "Halk Sağlığı Yolcu İletişim/Bilgi Kartı (Public Health Passenger Locator Card) doldurmaları sağlanmalıdır.
- n. Kaptan Pilot ICAO Annex 9 Bölüm 8 Paragraf 8.15 ve Dünya Sağlık Örgütü Uluslararası Sağlık Tüzüğü (WHO IHR Madde 28(4) gereğince şüpheli durumu hava trafik kontrolörüne iletmeli, ayrıca varış istasyonuna temizlik ve dezenfeksiyona ihtiyaç duyulabileceğini bildirmelidir.
- o. Hastalık şüphesi olan yolcularla gerçekleşen uçuşlarda uçağın dezenfeksiyon işlemi hava taşıyıcısı tarafından yapılacak veya yaptırılacaktır.

T.C. Sağlık Bakanlığı Türkiye Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğünce Uluslararası Sağlık Tüzüğü kapsamında salgın hastalıkların giriş noktaları belirlenmektedir. Havalimanlarında ilgili kurumların görevlerini, koordinasyon, iletişim ve operasyonel prosedürleri tanımlayan halk sağlığı acil eylem planları oluşturulmuştur. Giriş noktası olarak belirlenen uluslararası havalimanlarında halk sağlığı acil durumlarının varlığında Mülki İdare Amiri başkanlığında "Kriz Merkezi" oluşturularak, halk sağlığı giriş noktası otoritesi olarak tanımlanan Sağlık Denetleme Merkezleri vasıtasıyla acil eylem planları yürütülmektedir.

3 / 8

Gazi Mustafa Kemal Bulvarı No:128/A 06570 Maltepe ANKARA
Telefon Nu: (0312) 203 62 99, Belgegeçer Nu: (0312) 215 70 22
e-posta: kadir.eren@shgm.gov.tr, İnternet adresi: www.shgm.gov.tr

Bilgi için:
Dr. Kadir EREN
Hava Sağlık Birimi-Uçuş Tabibi

Bu belge 5070 sayılı kanuna göre elektronik imzalıdır. Evrak Kaynak Doğrulama İçin 'http://www.shgm.gov.tr' adresini ziyaret ediniz.

915767677

T.C.

ULAŞTIRMA, DENİZCİLİK VE HABERLEŞME BAKANLIĞI
Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

MERS-CoV ve diğer bulaşıcı hastalıklar hakkında ayrıntılı bilgi T.C. Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumu www.thsk.gov.tr web adresinden, seyahat edilecek ülkeler ile ilgili sağlık riskleri ve gerekli koruyucu önlemler, yurtdışına seyahat eden kişilerin yaşadığı sağlık sorunlarıyla ilgili detaylı bilgi ve danışmanlık hizmeti ise T.C. Sağlık Bakanlığı Türkiye Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü www.seyahatsagligi.gov.tr web adresinden veya 0212 444 77 34 numaralı "Seyahat Sağlığı Danışma Hattından" alınabilir.

MERS-CoV Hastalığına ilişkin Orta Doğu ve Güney Kore uçuşlarında yukarıda sıralanan önlemlerin alınması büyük önem arz etmektedir.

Gereğini ve bilgilerinizi arz/rica ederim.

Serdar KARABULUT
Genel Müdür Yrd. V.

EK:

- 1- MERS-CoV Bilgi Notu (2 sayfa)
- 2- Halk Sağlığı Yolcu İletişim/Bilgi Kartı (Public Health Passenger Locator Card) (1 sayfa)
- 3- Tüm Havayolu İşletmeleri Dağıtım Listesi (1 sayfa)

Dağıtım:

Gereği:

- Tüm Havayolu İşletmeleri

Bilgi:

- Türkiye Halk Sağlığı Kurumu
- Türkiye Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü

4 / 8

Gazi Mustafa Kemal Bulvarı No:128/A 06570 Maltepe ANKARA
Telefon Nu: (0312) 203 62 99, Belgegeçer Nu: (0312) 215 70 22
e-posta: kadir.eren@shgm.gov.tr, İnternet adresi: www.shgm.gov.tr

Bilgi için:
Dr. Kadir EREN
Hava Sağlık Birimi-Uçuş Tabibi

Bu belge 5070 sayılı kanuna göre elektronik imzalıdır. Evrak Kaynak Doğrulama İçin 'http://www.shgm.gov.tr' adresini ziyaret ediniz.

91576777

MERS-CoV BİLGİ NOTU

MERS-CoV, şiddetli solunum yolu hastalığına neden olan ve 2012 yılının Eylül ayında ilk defa Suudi Arabistan'da ortaya çıkan bir virüstür. Dünya üzerinde 30 Temmuz 2015 tarihi itibarıyla MERS nedeniyle hastalanmış 1.401 kişi tespit edilmiştir. Hastalık şiddetli seyretmektedir ve hastalanan kişilerden 543'ü hayatını kaybetmiştir. Özellikle şeker hastalığı, kronik akciğer hastalığı olan kişilerde, böbrek yetmezliği ve immün sistem yetmezliği olan kişilerde MERS virüsü daha şiddetli hastalık yapabilmektedir. Hastaların çoğu (%75'i) Suudi Arabistan'da tespit edilmiştir.

Sağlık Bakanlığımız MERS'e dair son gelişmeleri yakından takip etmektedir. Ülkemizde Hac ve Umre vazifelerini yerine getirmek üzere Suudi Arabistan'a seyahat eden çok sayıda vatandaşımızın bulunması dolayısıyla gerekli tedbirler alınmaktadır. Bu hastalık hakkında sağlık kuruluşlarımız bilgilendirilmiştir. Bir hekimin muayenesi ve tetkikleri sonucunda şüpheli olarak bulunan tüm kişilere laboratuvar testi yapılmaktadır. Ülkemizde 2012 yılından bu yana, 10 Ağustos 2015 tarihi itibarıyla, 2183 kişi olası vaka olarak düşünülmüş ve yapılan testler sonucunda sadece bir MERS-CoV vakası tespit edilmiştir. Hasta olan vatandaşımız, Suudi Arabistan'da çalışmakta iken hastalanan ve hastalık belirtileri ortaya çıktıktan sonra Türkiye'ye gelen bir vatandaşımızdır.

MERS virüsünün develerden bulaştığından şüphelenilmektedir. Ancak hastalığın insanlara nereden ve nasıl bulaştığı henüz kesin olarak bilinmemektedir. Hastalık insandan insana bulaşabilmektedir ancak şu an için hızla yayılmamaktadır. Hastalığa son yakalanan kişilere, hastalık başka bir hastadan bulaşmıştır. Bir çok kişi de hastalığa hastanelerde yakalanmıştır.

Bu nedenlerle, hastalıktan korunmak amacıyla, aşağıda belirtilen tedbirler alınmalıdır:

- Kişisel korunma önlemlerine ve temizlik kurallarına dikkat edilmelidir.
- Kalabalık alanlarda maske kullanılmalıdır.
- Hayvanlarla temas edilmemelidir.
- Çiğ süt ve hayvansal ürünler (özellikle deve kaynaklı) tüketilmemelidir. Çiğ tüketilecek sebze ve meyveler iyice yıkanarak tüketilmelidir.
 - Bugün için develerin hastalığı bulaştırabileceği ve sütlerinin de risk taşıdığı düşünüldüğünden, deve çiftliklerinden ve deve sütünden kaçınılmalıdır.
- Sabun ve su ile sık sık elleri yıkanmalı, su ve sabun olmadığı durumlarda el dezenfektanları kullanılmalıdır.
- Virüsün bulaşma yollarından olan ağız, burun ve gözlere temas etmekten kaçınılmalıdır.
- Mikroplarla kirlenmiş olma ihtimali olan yüzey ve eşyalar temizlenip dezenfekte edilmelidir.
- Hasta kişiler ile yakın temastan kaçınılmalıdır.
- Hastayken, hastalığı bulaştırmamak için mümkün olduğunca diğer insanlarla temas etmekten kaçınılmalıdır.
- Aksırma ve öksürme esnasında burun ve ağız kağıt mendille kapatılmalıdır.

- Kullanılan kağıt mendil çöp kutusuna atılmalı ve kağıt mendilin bulunmadığı durumlarda kolun iç yüzüne aksırmalı ya da öksürmelidir.
- Grip benzeri bir hastalık geçirildiğinde istirahat edilmeli, ateşin düşmesinden sonra da, tedavi ya da başka gerekliliklerin olması dışında, en az 24 saat istirahat etmeye devam edilmelidir.

Hac ve Umre'ye gitmek sağlık açısından sakıncalı mıdır?

Suudi Arabistan bölgesinde MERS hastalığının görülmeye devam etmesi nedeniyle elbette Hacı ve Umre ziyaretçilerimizin bu hastalığa yakalanma riskleri vardır. Bu risk Dünya Sağlık Örgütü ve ülkemiz Bilim Kurulu tarafından tüm yönleriyle sürekli değerlendirilmektedir. Buna göre şu an için Sağlık Bakanlığımızın yukarıda belirtilen uyarılarına uymak şartıyla Suudi Arabistan'a seyahat etmekte sakınca yoktur.

Suudi Arabistan ziyaretinden sonraki 14 gün içerisinde ateş ile birlikte alt solunum yolu hastalığı belirtileri (öksürük, nefes darlığı) olan kişiler bir sağlık kuruluşuna başvurmalı ve başvurduğu hekime mutlaka seyahatine dair bilgi vermelidir.

T.C.
ULAŞTIRMA, DENİZCİLİK VE HABERLEŞME BAKANLIĞI
Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

Ek - 3

TÜM HAVAYOLU İŞLETMELERİ DAĞITIM LİSTESİ

Türk Hava Yolları A.O.
Güneş Ekspres Havacılık A.Ş.
Pegasus Hava Taşımacılığı A.Ş.
Bora Jet Havacılık Taşımacılık
Hürkuş Havayolu Yaşımacılık ve Ticaret A.Ş.
Tailwind Havayolları A.Ş.
Atlasjet Havacılık A.Ş.
İHY İzmir Havayolları A.Ş.
Turistik Hava Taşımacılık A.Ş..
MNG Havayolları ve Taşımacılık A.Ş.
Onur Air Taşımacılık A.Ş.
ACTHavayolları A.Ş.
ULS Havayolları kargo A.Ş.

1 / 1

Gazi Mustafa Kemal Bulvarı No:128/A 06570 Maltepe ANKARA
Telefon Nu: (0312) 203 62 99, Belgegeçer Nu: (0312) 215 70 22
e-posta: kadir.eren@shgm.gov.tr, İnternet adresi: www.shgm.gov.tr

Bilgi için:
Dr. Kadir EREN
Hava Sağlık Birimi-Uçuş Tabibi

